

HANDLEIDING : ORGANISATIE VAN HET ISLAMITISCH OFFERFEEST

Minister Sabine Laruelle
MINISTER VAN KMO's, ZELFSTANDIGEN, LANDBOUW EN
WETENSCHAPSBELEID

Minister Laurette Onkelinx
VICE-EERSTE MINISTER, MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN
VOLKSGEZONDHEID

Minister Geert Bourgeois
MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR EN INBURGERING

Kruispunt Migratie – Integratie vzw

Inhoudstabel	
1. Inleiding	3
Een leidraad voor een goed verloop van het offerfeest	3
2. Het Islamitisch offerfeest	4
2.1 Voorstelling van het offerfeest	4
2.2 Islamitische voorschriften	4
2.3 Tijdstip van het offerfeest	5
2.4 Alternatief voor het offerfeest	5
3. Wettelijk kader	6
3.1 Wettelijke voorschriften en regels voor het rituele slachten	6
3.2 Vrijheid van levensbeschouwing	6
3.3 Het welzijn van dieren bij het vervoer en slachten	7
3.4 Het dierenwelzijn en het leefmilieu	10
3.5 De openbare orde	10
4. Samenwerking en partners	11
4.1 De verschillende bevoegdheden	11
4.2 Het overleg over de lokale organisatie van het offerfeest	12
5. De slachtvloer	15
5.1 De inrichting van een tijdelijke slachtinrichting	15
5.2 De aanvoer en verzameling van dieren	16
5.3 De keling, het uitslachten en de uitbening	17
5.4 De opslag en ophaling van dierlijk afval	18
6. Vergunningen en controle	21
6.1 De registratie en afgifte van slachtvergunningen	22
6.2 De erkenning van de slachtinrichting	23
6.3 De milieuvergunningen	27
6.4 Controle en sancties	27
Bijlage	
1. Nuttige adressen	29
2. Woordenlijst	33
3. Wettelijke index	35

Inleiding

Een leidraad voor een goed verloop van het offerfeest

Ieder jaar viert de islamitische gemeenschap het offerfeest. De organisatie van dit evenement op zulk een grote schaal en op zo een korte tijd is complex en laat weinig ruimte voor improvisatie. Het vereist de medewerking van de moslimgemeenschappen, veehandelaren, dierenartsen, gemeentelijke, Vlaamse en federale diensten. De verschillende bevoegdheden en reglementeringen leiden tot verwarring en tegenstrijdige informatie. Niet iedereen kent de reglementering en de mogelijkheden voor een goed verloop van de organisatie.

Deze handleiding omschrijft de rol van elke tussenkomende partij: overheid, organisator, religieuze autoriteit, private personen of verenigingen. Het doel is elke inbreuk op de reglementering te voorkomen of te sanctioneren. Bovenop de reglementaire procedures bevat de handleiding aanbevelingen en voorbeelden. Verdere vragen stelt u aan de betrokken diensten, waarvan u het adres vindt in de bijlage.

---

2. Het Islamitisch offerfeest

2.1 Voorstelling van het offerfeest

Het offerfeest is, naast het suikerfeest, de belangrijkste feestdag van het islamitische jaar en is ook bekend als Aïd El Kebir (Groot feest) of Aïd Al Adha (Offerfeest).

Het offerfeest impliceert het offeren van een dier als herinnering aan de liefde van Ibrahiem (Abraham) voor God. Ibrahiem wordt beschouwd als de voorbeeldige moslim en was God zo toegewijd dat hij bereid was zijn zoon Isma'iel te offeren. God zond daarop een schaap dat Isma'iels plaats op het altaar mocht innemen.

Op de tiende dag van de bedevaartsmaand (haddj¹) offert de pelgrim een schaap of een ander dier. Moslims die niet op bedevaart zijn, vieren het offerfeest in hun eigen land. Families kunnen ook een offerdier kopen en dit ritueel laten slachten.

Aïd El Kebir is overigens veel meer dan een religieus gebeuren; het is ook een groot sociaal en familiaal feest. Zoals elk feest is het synoniem met ontmoeting, vreugde, delen en broederschap. Het offerfeest is vooral een feest van geven en goede daden. Delen met anderen is een islamitisch voorschrift, maar op deze dag wordt daar extra de nadruk op gelegd.

2.2 Islamitische voorschriften

Het ritueel begint met de keuze van het dier. Het offerdier is vaak een schaap of geit, als verwijzing naar het offer van Abraham. Maar ook grotere dieren, zoals koeien en stieren, zijn toegestaan. De dieren moeten valide en gezond zijn.

De dag van het feest moet het offer gebracht worden na het ochtendgebed en vóór het begin van het namiddaggebed. Als het offer niet gebracht wordt in de voorgeschreven uren, heeft de moslim de mogelijkheid om het offer te brengen op dezelfde uren van de twee volgende dagen. De eerste dag is uiteraard het meest gewaardeerd.

Volgens de islamitische voorschriften moet het slachten gebeuren door het doorsnijden van de luchtpijp en de bloedvaten van de hals van het slachtdier. Voor de meeste islamitische gemeenschappen geldt dat dit gebeurt zonder voorafgaande bedwelming. Op het moment van het offeren wordt het dier op zijn linkerzij gelegd en gedraaid naar de Qibla (Mekka). De voorschriften bepalen verder dat het dier met zachtheid behandeld moet worden en het mes

---

¹ De Haddj

Enmaal in zijn leven moet de moslim die daartoe lichamelijk en financieel in staat is, een pelgrimstocht maken naar de heilige stad Mekka in Saoedi-Arabië. Deze pelgrimstocht ('haddj') voert langs heilige plekken die worden geassocieerd met de profeten Ibrahiem (Abraham) en Mohammed. De haddj mag op elk tijdstip van het jaar worden gemaakt, maar het liefst in de twaalfde maand. Dit is de maand van de bedevaart.

niet mag te zien krijgen. De keelsnede moet in één enkele beweging gebeuren. De slachter moet de naam van God invoeren alvorens snel en behendig de keel, de slokdarm en de bloedvaten van de hals van het dier over te snijden.

2.3 Tijdstip van het offerfeest

Het tijdstip van het offerfeest wordt gebaseerd op de (jaarlijks wisselende) islamitische kalender. Het offerfeest heeft plaats twee maanden en tien dagen na het feest van Aïd El Fitr, wat de vasten van de ramadan afsluit.

Een aantal moslimgemeenschappen baseert zich op een wetenschappelijke kalender voor het bepalen van de datum van het offerfeest. De data kunnen lang vooraf vastgelegd worden. Anderen bepalen de datum door de waarneming van de maansikkel met het blote oog, een tiental dagen voor het offerfeest. Daarom is voor een aantal gemeenschappen het juiste tijdstip tot enkele dagen voor het feest onzeker. De Executieve van de Moslims staat garant voor een duidelijke en brede communicatie rond de definitieve data van het offerfeest.

De Vlaamse en de federale overheid zal de voorgaande wetenschappelijke kalender als uitgangspunt nemen voor haar organisatie en met de moslimexecutieve een aantal afspraken terzake maken.

2011: 5 november

2012: 25 oktober

2013: 14 oktober

2.4 Alternatief voor het offerfeest

Het offer maakt geen deel uit van de 5 pijlers van de islam en wordt meer beschouwd als een traditie dan als een verplichting van de Koran. Er zijn bijgevolg alternatieven voor het offeren, zoals **het schenken of de offergave**. Mensen kunnen een persoonlijke gift doen, een gift doen aan een organisatie die hulp verschaft (bvb. arme dorpen) of om via een organisatie geofferd vlees in te blikken om te laten uitdelen aan gezinnen die zelf geen schaap kunnen slachten.

3. Wettelijk kader

3.1 Wettelijke voorschriften en regels voor het rituele slachten

De regels die gelden voor het rituele slachten, met inbegrip van het offerfeest, zijn gesteund op godsdienstige voorschriften en op de Europese, federale, Vlaamse en lokale regelgeving. De belangrijkste regels samengevat:

- De vrijheid van levensbeschouwing, in het bijzonder het belijden en de praktische toepassing van religieuze geboden en de voorschriften.
- Het dierenwelzijn, in het bijzonder het dierenvervoer en de slachthandeling.
- De volksgezondheid en het leefmilieu, in het bijzonder de voedselveiligheid, de organisatie van de slachtinrichting en de afvalverwerking.
- De openbare orde, in het bijzonder de verkeersafwikkeling en de samenkomst van personen op de openbare weg en openbare plaatsen.

3.2 Vrijheid van levensbeschouwing

- a) De vrijheid van levensbeschouwing in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens

In overeenstemming met artikel 9 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens heeft ieder recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst. Dit omvat ook het recht om in het openbaar of in zijn particulier leven zijn godsdienst of overtuiging te belijden door de eredienst, door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing ervan en het onderhouden van de geboden en de voorschriften.

De vrijheid van godsdienst of overtuiging kan in overeenstemming met artikel 9, lid 2 van het Europees Verdrag aan geen andere beperking zijn onderworpen dan die welke bij de wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving nodig zijn in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of zedelijkheid of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Overweging 6 van Richtlijn 93/119/EG van de Raad van 22 december 1993 inzake de bescherming van dieren bij het slachten of doden onderstreept dat het nodig is rekening te houden met de speciale vereisten ten behoeve van bepaalde religieuze riten. Bijgevolg bepaalt artikel 5, lid 2, van de richtlijn dat de verplichting voor de lidstaten om de dieren voor het slachten te bedwelmen niet geldt voor dieren die worden geslacht volgens speciale methoden die vereist zijn voor bepaalde religieuze riten.

- b) De vrijheid van levensbeschouwing in de Belgische wetgeving

Artikel 19 van de Belgische grondwet waarborgt de vrijheid van eredienst, de vrije openbare uitoefening ervan, en de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruikmaken van die vrijheden worden gepleegd.

In België beantwoordt het uitoefenen van een godsdienst of levensbeschouwelijke overtuiging aan volgende beginselen:

- Het vrijheidsbeginsel: iedereen heeft het recht zijn levensovertuiging te beleven. Dit recht primeert (advies Raad van State, 40.350/AV, 08/06/2006).
- Het schadebeginsel: de vrijheid wordt ingeperkt op het ogenblik dat het anderen schade veroorzaakt. De overheid kan maatregelen nemen voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of zedelijkheid of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. De overheid heeft terzake een bijzondere verantwoordelijkheid ten opzichte van minderjarigen of in het geval van misbruik van afhankelijkheid. Het schadebeginsel omvat ook de verhouding tussen mensen en dieren. Dieren, die blootstaan onder vormen van mishandelingen kunnen daarom door de overheid bescherming krijgen.
- Het gelijkheidsbeginsel: ieder individu, wat ook zijn levensschouwing mag zijn, heeft recht op een gelijke behandeling en op behandeling als een gelijke. Ook iedere levensbeschouwing moet gelijk worden behandeld. Discriminatie van levensbeschouwingen of discriminatie op grond van levensbeschouwing is uit den boze.
- Het tolerantiebeginsel: levensbeschouwingen moeten elkaar extern respecteren en intern mogen zij niemand verbieden de eigen levensbeschouwelijke gemeenschap te verlaten.
- Het neutraliteitsbeginsel: de overheid mag geen wet uitvaardigen vanuit één specifieke levensbeschouwing.

3.3 Het welzijn van de dieren bij het vervoer en slachten

a) Het vervoer van dieren

In de Verordening (EG) nr. 1/2005 met betrekking tot het welzijn van de dieren tijdens het transport verwijzen de regels naar de geschiktheid van dieren voor transport en bepalen dat de dieren over voldoende ruimte moeten beschikken om te staan en samen te gaan liggen op een normale manier. Per schaap moet minimaal een ruimte van 0.5m² worden voorzien. De normen van de verordening zijn: > 0,3 m² voor geschoren schapen, > 0,4 m² voor niet geschoren schapen en in voortkomend geval > 0,5 m² voor hoogdrachtige oaien. De temperatuur tijdens het vervoer moet binnen de fysiologisch aanvaardbare grenzen blijven en er dient voldoende ventilatie aanwezig te zijn.

Specifiek voor het vervoer van geiten en schapen wil dit dus zeggen dat vervoer in een volledig afgesloten koffer van een personenwagen of van dieren met samengebonden poten onder geen enkele voorwaarde kan toegelaten worden.

Naar aanleiding van het Offerfeest, is het vervoer van één van deze dieren toegestaan vanaf het bedrijf (met inbegrip van een verzamelcentrum) naar één van de plaatsen als bedoeld in artikel 16 § 2 van de wet van 14 augustus 1986 in een niet-erkend voertuig (privé-auto) voor zover de voorwaarden inzake dierenwelzijn worden nageleefd (zie artikel 4 van de Wet van 14.08.1986).

Indien het vervoer gebeurt door een professionele vervoerder (bvb. een handelaar) dient deze te beschikken over een vergunning voor het vervoer van levende dieren, een certificaat van goedkeuring voor het vervoermiddel en een getuigschrift van vakbekwaamheid voor de chauffeur.

b) Europese richtlijnen inzake ritueel slachten

De Europese Unie reglementeert de kwestie van de rituele slachtingen sinds 1993 volgens de richtlijn 93/119/EEG van de Raad van de Europese Unie van 22 december 1993 over de bescherming van dieren bij het slachten of doden.

- De bovenvermelde richtlijn stelt dat de lidstaten afwijkingen mogen toestaan voor het slachten of doden van gevogelte, konijnen, varkens, geiten en schapen buiten een slachthuis door de eigenaar als het om persoonlijke consumptie gaat, op voorwaarde dat de dieren op voorhand verdoofd worden. Bedwelming wordt echter niet toegepast op dieren die het voorwerp zijn van specifieke slachtmethodes vereist voor bepaalde religieuze riten. Vandaar dat ze dan ook niet buiten een erkende inrichting kunnen worden uitgevoerd.
- De richtlijn 93/119/EEG stelt eveneens dat de religieuze autoriteit van de lidstaat waar de slachtingen worden uitgevoerd, bevoegd is voor de toepassing en controle van de specifieke voorschriften die de slachting volgens religieuze rituelen betreffen.

De Europese richtlijn is omgezet in de Belgische wetgeving via het koninklijk besluit van 16 januari 1998 betreffende de bescherming van dieren tijdens het slachten of doden.

Aan het Verdrag van Maastricht, tot oprichting van de EU, is bij de wijziging van dit verdrag in Amsterdam in 1997 een protocol toegevoegd, waarin dieren door de EU erkend worden als 'wezens met gevoel'. De EU en zijn lidstaten moeten volgens dit protocol bij het bepalen en uitvoeren van het beleid inzake landbouw, onderzoek, transport en interne markt hiermee rekening houden.

Dierenwelzijn is in 1999 opgenomen als een non-trade issue in de standpuntbepaling van de EU zoals die bij de onderhandelingen over het vrijmaken van de wereldhandel wordt ingebracht. Dit betekent dat de EU in de onderhandelingen bepleit dat de vrije handel omwille van het dierenwelzijn beperkt mag worden.

c) Belgische richtlijnen inzake ritueel slachten

In België wordt de rituele slachting beschouwd als een technische handeling die valt onder de reglementering van de slachting van slachtdieren.

a) Bedwelming

De wet van 1986 betreffende het welzijn der dieren voorziet dat elke slachting moet voorafgegaan worden van een bedwelming van het dier. De verschillende methodes voor bedwelming staan uitgelegd in hoofdstuk III van de bijlage van het koninklijk besluit van 16 januari 1998 inzake de bescherming van dieren tijdens het slachten of doden.

Een richtlijn voor afwijking van de verplichting tot bedwelming is echter voorzien voor de slachtingen voorgeschreven door religieuze rituelen, op voorwaarde dat de slachting plaatsvindt in een erkende inrichting.

Het wordt uitgevoerd door een slachter die erkend is door de religie belast met de organisatie. Deze richtlijn is bepaald in het koninklijk besluit van 11 februari 1988 betreffende sommige door een religieuze ritus voorgeschreven slachtingen.

b) Slachting

Het koninklijk besluit van 16 januari 1998 op de bescherming van dieren bij het slachten of doden bepaalt dat dieren op passende wijze worden gefixeerd zodat hun vermijdbare pijn, vermijdbaar lijden, vermijdbare opwinding en vermijdbare verwondingen of kneuzingen kunnen worden bespaard.

Ook is het verboden de poten van dieren vast te binden en de dieren op te hangen voordat zij zijn bedwelmd of gedood.

Bij het rituele slachten moeten de runderen voordat zij worden geslacht evenwel worden gefixeerd volgens een mechanisch procédé teneinde alle pijn, lijden en opwinding, alsmede alle verwondingen of kneuzingen te voorkomen.

c) Slachtplaats

De wetgeving betreffende de veterinaire keuring en de bescherming en welzijn van de dieren dient als referentie voor wat betrekking heeft op het slachten en doden van dieren. We onderscheiden drie types van slachting:

- Commerciële slachting

Dit type slachting is het meest voorkomend. Ze heeft steeds plaats in een erkend slachthuis en het vlees is object van keuring door het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen).

- Particuliere slachting

Dit type slachting, uitgevoerd voor exclusief gebruik van de eigenaar van het dier, vindt plaats in een slachthuis of thuis bij de eigenaar. De dieren die buiten een slachthuis mogen geslacht worden zijn gevogelte, konijnen, gekweekt wild, schapen, geiten en varkens. De 4 laatste categorieën moeten bedwelmd worden vòòr de slachting. Het gaat hier dus niet om een rituele slachting zoals die uitgevoerd in het kader van het offerfeest.

- Rituele slachting

Dit type van slachting kan commercieel of particulier zijn. Ze moet steeds plaatsvinden in een erkend slachthuis. Om verschillende redenen, voornamelijk omwille van het tekort aan voldoende slachtcapaciteit voor een groot aantal schapen, maar evenzeer om redenen van openbare orde, van leefmilieu en van volksgezondheid, zijn de particuliere rituele slachtingen van grote aantallen schapen tijdens het offerfeest toegestaan niet alleen in erkende slachthuizen, maar ook in inrichtingen die speciaal daartoe tijdelijk erkend werden door de bevoegde federale minister.

Deze inrichtingen worden onder de verantwoordelijkheid van de aanvrager geplaatst die verzocht wordt ze te voorzien, in te richten en hun erkenning aan te vragen in samenwerking met de gemeenten.

Het veterinaire toezicht in deze inrichtingen bestaat uit het toezicht op de naleving van de reglementaire voorschriften en de bijzondere voorschriften die in deze handleiding beschreven zijn.

Het koninklijke besluit van 11 februari 1988 betreffende sommige door een religieuze ritus voorgeschreven slachtingen voorziet eveneens dat de slachting moet uitgevoerd worden door een slachter die erkend is door het representatieve orgaan van de religie (Executieve van de Moslims van België of Israëlitische Consistorie), en specifiek opgeleid om het lijden van de dieren zoveel mogelijk te voorkomen.

De federale, regionale en gemeentelijke overheden staan niet toe dat slachtingen zonder bedwelming thuis plaatsvinden. Het ritueel thuis slachten is wettelijk verboden sinds 11 februari 1988.

Om illegaal thuis slachten te voorkomen hebben een aantal gemeenten in het verleden een algemeen verbod op thuis slachten ingesteld gedurende de dagen van het islamitisch offerfeest. Deze praktijk verdient volgens ons alle aanbeveling.

Deze formulering kan door de gemeenten verkeerdelijk geïnterpreteerd worden nl. dat het verbod van thuis slachtingen in deze periode ook inhoudt dat er geen aangiftes voor particuliere slachtingen toegestaan worden. **Het moet voor hen duidelijk zijn dat zij toch steeds een bewijs van aangifte voor slachting buiten het slachthuis moeten afleveren voor slachtingen die in de tijdelijke erkende slachtplaatsen plaatsvinden.**

3.4 Het dierenwelzijn en het leefmilieu

De wetgeving betreffende de Volksgezondheid en de Voedselveiligheid maakt een onderscheid tussen de slachtingen voor commerciële doeleinden en particuliere slachtingen, d.w.z. van dieren waarvan het vlees bestemd is voor de behoeften van de eigenaar. Deze wetgeving stelt dat commerciële slachtingen steeds in een erkend slachthuis moeten gebeuren, maar dat particuliere slachtingen van o.m. schapen ook thuis bij de eigenaar kunnen gebeuren. Op grond van de dierenwelzijnwet mag van deze laatste mogelijkheid geen gebruik gemaakt worden voor rituele slachtingen (meer concreet: zonder bedwelming).

Om vervuiling van het leefmilieu te voorkomen zijn er strikte regels inzake afvalverzameling en –verwerking.

3.5 De openbare orde

De gemeenten hebben tot taak te voorzien in voldoende aanwezigheid van politie, die met name de veiligheid en de rust op openbare wegen en plaatsen moet garanderen. Zij handhaaft de orde op plaatsen waar veel mensen samenkomen. De politie draagt zorg voor een goede verkeersafwikkeling en het vermijden of verbaliseren van verkeersinbreuken.

De burgemeester is als hoofd van de administratieve politie belast met de uitvoering van de wetgeving. Het college van burgemeester en schepenen is bevoegd voor het beheer van de

gemeentelijke inrichtingen. In een aantal gemeenten wordt van deze inrichtingen gebruik gemaakt voor de installatie van een tijdelijke slachthinrichting.

---

4. Samenwerking en partners

4.1 De verschillende bevoegdheden

a) De religieuze autoriteiten

De overheid erkent de verkozen Executieve van de Moslims (EMB) als representatief orgaan voor de islamitische eredienst. In het kader van het offerfeest vervult de Executieve van de Moslims (EMB) in België, bijgestaan door de vertegenwoordigers van de moskeeën, de rol van coördinator tussen de verschillende partijen en levert eveneens de machtiging vereist voor elke slachter. Gezien de complexiteit van de taak moet de EMB kunnen rekenen op de samenwerking van de openbare overheden, meer bepaald de gemeentelijke overheden.

De reglementering voorziet dat het representatieve orgaan van de moslims van België de slachters bevoegd verklaart om de rituele slachting uit te voeren. Met een attest van de moskee en een kopie van de identiteitskaart kan de slachter gedurende drie dagen van het offerfeest een attest van de Executieve van de Moslims van België krijgen. De erkende professionele slachters krijgen van de Executieve van de Moslims van België een geel certificaat met pasfoto, geldig voor 3 jaar en hernieuwbaar. Gezien er geen sprake is van bedwelming, eisen de religieuze voorschriften een grote behendigheid van de slachter, in de zin dat hij absoluut alle vermijdbare opwinding, pijn of lijden van het dier moet vermijden. De Executieve van de Moslims staat garant voor de bekwaamheid van de personen die gemachtigd zijn om de rituele slachting uit te voeren in het kader van het offerfeest.

De religieuze autoriteiten moeten er ook op toezien dat de geloofsgemeenschap wordt ingelicht over de geldende reglementering door middel van de communicatiemiddelen waarover ze beschikken (brochures, affichage in moskeeën, radioboodschappen, informatie via de gemeenten of de gewestelijke overheden).

b) De federale overheid

Mevrouw Sabine Laruelle, de federale Minister van KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid, die het FAVV onder haar bevoegdheid heeft, erkent de tijdelijke slachtplaatsen en verleent afwijking voor de openingsdagen en uren van openbare en private slachthuizen.

De goede naleving van de reglementering wordt gecontroleerd door de diensten van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) de dag van en de dagen voorafgaand aan het feest (in opdracht van de cel dierenwelzijn en CITES van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu). De aanvragen voor tijdelijke machtiging kunnen direct ingediend worden bij de Provinciale Controle-Eenheden van het FAVV (adressenlijst in bijlage 1).

De *minister van Justitie* (erkenning bedienaars erediensten, betaling wedden imams) is bevoegd voor de erkenning van de religies en hun organen.

c) De gewestelijke en provinciale overheden

De *minister van Binnenlands Bestuur* is bevoegd voor de bewaking en ondersteuning van de kwaliteit en wettelijkheid van de bestuurlijke verrichtingen van een gemeente of stad noodzakelijk voor een goede lokale organisatie van het offerfeest. Hij is verantwoordelijk voor het doorgeven van de omzendbrief betreffende de organisatie van het feest aan de gemeentelijke besturen.

De minister van Leefmilieu is bevoegd voor de afgifte van milieuvergunningen voor de tijdelijke slachtinrichtingen en voor de normen betreffende het inzamelen en behandelen van het dierlijk afval afkomstig van de slachtingen.

Voor milieuvergunningen staat de Afdeling Milieuvergunning in, die deel uitmaakt van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE). Voor de afvalbehandeling staat de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) in, een Vlaams intern verzelfstandigd agentschap (IVA).

Het provinciebestuur neemt initiatieven voor de vlotte samenwerking tussen besturen in hun regio. Het verzekert een goede informatieoverdracht en voorziet in de coördinatie en afstemming tussen de verschillende openbare en private actoren die betrokken zijn bij het offerfeest.

d) De gemeentelijke overheden

De lokale overheid komt het meest in aanraking met de verzuchtingen van de bevolking, inclusief de islamitische gemeenschappen. Zij geeft lokaal praktische uitvoering aan de diverse regelgevingen met betrekking tot het offerfeest.

De burgemeesters treffen de maatregelen die ze nodig achten om de goede navolging van de reglementering te verzekeren. Zij zien toe op het voorkomen en sanctioneren van rituele thuislactingen.

Een aantal gemeentelijke overheden organiseert een tijdelijke slachtinrichting volgens de normen hieronder opgesomd en in samenwerking met de moslimgemeenschap. De gemeentelijke diensten informeren zowel bevolking als moslimgemeenschappen over de lokale organisatie van het offerfeest.

De gemeentelijke administratie levert de ontvangsbewijzen voor slachtingaangifte aan de particulieren die de (verplichte) aangifte doen. Zij levert de milieuvergunningen af voor de slachtinrichting en afvalbehandeling.

De gemeentelijke politiediensten zijn bevoegd om het respect voor de wetgeving in verband met de organisatie van het offerfeest en het ordelijke verloop rondom de slachtinrichting te verzekeren.

4.2 Het overleg over de lokale organisatie van het offerfeest

Het offerfeest dient zo georganiseerd te worden dat elke moslimfamilie het evenement kan vieren, en dit in overeenstemming met de wetgeving.

Daartoe is het van primordiaal belang dat er kan gerekend worden op de actieve samenwerking en verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties, de moslimgemeenschap

en de representatieve organen (Executieve van de Moslims van België, moskeeverenigingen).

Het slagen van het feest hangt af van verschillende factoren. De belangrijkste is zeker en vast een goede samenwerking tussen de moslimgemeenschap en de lokale autoriteiten. Overal waar het feest slaagt, merken we dat de organisatie het resultaat is van een actieve samenwerking tussen de vertegenwoordigers van de religie (EMB, moskeeverenigingen) en de bevoegde gemeentelijke diensten. Vandaar dat de voorbereiding van het feest best begint met een overleg tussen alle betrokken actoren.

a) De moslimgemeenschap

- Overlegt met de lokale partners over de slachtinrichtingen
- Organiseert (mee) een tijdelijke slachtinrichting.
- Voorziet in opgeleide en erkende slachters
- Zet vrijwilligers in bij de organisatie en het verloop van de feestdag
- Geeft informatie aan de moslims over de organisatie van het offerfeest
- Geeft informatie over de alternatieven voor slacht (kant- en klaar pakketten, offergave)

b) De schapenhandelaars

- Maken afspraken in verband met de organisatie van een tijdelijke slachtinrichting (bv. via uitbesteding door de gemeente).
- Maken afspraken in verband met de levering van het schaap voor het offerfeest

c) Uitbaters van een erkend slachthuis

- Maken afspraken over hun slachtvloer en andere infrastructuur
- Maken afspraken over de inzet van slachters en uitbeners

d) De gemeentelijke diensten

d.1. Integratiedienst

- Coördineren en stemmen af tussen de gemeentelijke diensten, de particuliere initiatiefnemers en de moslimgemeenschappen
- Informeren over de regelgeving en de lokale organisatie
- Informeren de bevolking over het offerfeest

d.2. Dienst leefmilieu

- Coördineren en stemmen af tussen de gemeentelijke diensten, de particuliere initiatiefnemers en de moslimgemeenschappen
- Reiken de milieuvergunningen uit in het Vlaams Gewest (o.b.v. advies OVAM)

d.3. Technische dienst (dienst gebouwen - dienst wegenwerken - dienst feestelijkheden)

- Verlenen assistentie bij de plaatsing en afbraak van de installatie op de slachtvloer
- Stellen een locatie ter beschikking voor inrichting van een tijdelijke slachtvloer

- Stellen materiaal ter beschikking: nadar, tafels, stoelen, toiletwagen, tent, administratieve container, kruiwagens
- Vervoeren het materiaal naar de tijdelijke slachtvloer
- Plaatsen (huren) afvalcontainers
- Werken mee aan de opkuis van de vloer

d.4. Politie

- Maken afspraken over de algemene veiligheid slachtvloer (toezicht)
- Maken afspraken over de verkeerscirculatie rond slachtinrichting
- Maken afspraken over het toezicht op dierenvervoer
- Maken afspraken over het toezicht op het verbod op rituele thuisvlachting

d.5. Brandweer

- Voorzien in watertoevoer

e) FAVV

- Staat in voor de afwikkeling van de procedure tot erkenning van de tijdelijke slachtinrichting; de Minister erkent op advies van het FAVV.
- Inspecteert de tijdelijke slachtinrichting

f) FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, Dienst dierenwelzijn en CITES

- Inspecteren de slachtinrichting wat betreft dierenwelzijn

g) De veeartsen

- Controleren de gezondheid, de hygiëne, de identificatie van de dieren en het dierenwelzijn in en rond de slachtinrichting.

h) Rendac

- Maakt afspraken rond ophaling dierlijk afval en huiden.

i) Rode kruis

- Organiseren de hulppost voor eerste hulp bij ongevallen.

Ook volgende maatregelen zijn nodig voor een goed verloop van het offerfeest, zoals:

- Verzekering van vrijwilligers, betaalde medewerkers en infrastructuur;
- Voorzien van voldoende slachtcapaciteit, op basis van een voorafgaande evaluatie van de slachtcapaciteit, in samenwerking met de lokale moslimgemeenschap, de provincie en de omliggende gemeenten;
- Voorzien in een bijkomende inrichting in het geval van een te hoge vraag. Hierbij kan een samenwerkingsakkoord worden gesloten met de aanpalende gemeenten;
- Voorzien in een voldoende aantal slachters en onthuiders;
- Voorzien in een genummerd beurtsysteem, om de wachttijd te beperken;

- Spreiding van de organisatie van het feest over twee dagen in het geval van een te hoge vraag;
- Verscherpen van de controles inzake transport van schapen, om elke verkoop direct aan het huis van particulieren te vermijden.

---

5. De slachtvloer

5.1 De inrichting van een tijdelijke slachtvloer

De tijdelijke inrichtingen moeten de mogelijkheid bieden om alle onderdelen van het slachtproces uit te voeren.

- De inrichting is overdekt;
- De toegang tot de inrichting moet zodanig georganiseerd zijn dat de activiteiten ordelijk kunnen verlopen. Daartoe kan bijgedragen worden door op de slachtingaangifte een tijdstip op te leggen wanneer men zich kan aanmelden; tevens kunnen dranghekken geplaatst worden om de wachtenden te kanaliseren; Laden, lossen en drijven dienen te gebeuren volgens de dierenwelzijnsnormen, er moet een rustplaats voorzien zijn voor de dieren die zijn aangevoerd maar nog niet onmiddellijk geslacht worden (bv. door middel van dranghekken); de aangevoerde dieren mogen niet in het vervoermiddel blijven waarmee zij aangevoerd worden; de dieren die de dag(en) voordien aangevoerd worden dienen over goed absorberend strooisel te beschikken, zoals vlasleem, en moeten gedrenkt en gevoederd worden;
- Het uitvoeren van het volledige slachtproces en in bijzonder de keelsnede mag niet zichtbaar zijn van op de openbare weg;
- De inrichting moet voldoende groot zijn in die zin dat het rusten (indien nodig), het kelen en het onthuiden en verwijderen van de ingewanden volgens een doorstromingsprincipe op een afzonderlijke plaats gebeurt, hetgeen niet noodzakelijk een afzonderlijk lokaal impliceert;
- Een belangrijk aandachtspunt is de fixatie van het dier in een daartoe aangepaste berrie of op een aangepaste tafel.
- Een doorstromingssysteem moet georganiseerd worden zodat er een vlotte doorstroming bestaat van de kelingsruimte naar de ruimte waar de onthuiding en de verwijdering van de ingewanden uitgevoerd worden;
- De capaciteit van de ruimte voor het onthuiden en verwijderen der ingewanden - de meest tijdrovende bewerkingen - en van het daarvoor aanwezige personeel, zal bepalend zijn voor het aantal en de omvang van de kelingsruimte(n) evenals voor de mate waarin nieuwe dieren tot de kelingsruimte(n) worden toegelaten;
- Er wordt tegelijkertijd slechts één levend dier in de kelingsruimte toegelaten; het dier dient dan onmiddellijk geslacht te worden; meerdere kelingsruimten zijn mogelijk;
- In de kelingsruimte moeten voldoende recipiënten voor bloedopvang voorzien zijn (de slachtplaats moet zodanig ingericht zijn dat het bloed via afloop terecht komt in recipiënten); (voor de berekening van het totale volume kan maximaal 3 liter bloed per schaap vooropgesteld worden);
- Voor het onthuiden en het verwijderen van de ingewanden worden de dieren opgehangen; zo dit onmogelijk is, worden zij in een slachtberrie gelegd.

- Er wordt een centrale plaats voorzien waar alle dierlijk afval wordt ingezameld. Dit risicomateriaal dient onmiddellijk gemerkt te worden met de kleurstof 'methyleenblauw 0,5%'. Dit materiaal, met inbegrip van het opgevangen bloed moet door een erkend ophaler of geregistreerd vervoerder van dierlijk afval afgehaald worden overeenkomstig de voorschriften van de Gewestelijke overheid.
- De inrichting moet beschikken over de nodige voorzieningen om voldoende hoeveelheden drinkbaar water ter beschikking te stellen, met het oog op het geregeld reinigen van de vloer en het slachtmaterieel, evenals voor het wassen van de handen van de slachters. Wanneer het niet mogelijk is om het reinigingswater via een rioolwaterzuiveringsinstallatie af te voeren, mag er geen lozing plaatsvinden. In dat geval dient al het reinigingswater opgevangen en afgevoerd te worden naar een openbare waterzuiveringsinstallatie.

5.2 De aanvoer en verzameling van dieren

Tijdens het offerfeest worden er veel schapen verplaatst. De eerste maatregel die getroffen moet worden op de dag van het feest maar ook en vooral tijdens de week die eraan voorafgaat, is erop toe te zien dat de reglementering betreffende het transport van dieren wordt gerespecteerd. De regels zijn de volgende:

- 1) Het transport van dieren voor het offerfeest mag enkel plaatsvinden vanaf de veehouderij (of de verzamelplaats) naar het slachthuis of naar een veehouder erkend voor die soort (dus nooit naar de particuliere woning);
- 2) Het vervoermiddel heeft voor het verrichte vervoer een geldig certificaat van goedkeuring .
- 3) Tijdens het transport moet het schaap over voldoende plaats beschikken om in een natuurlijke houding te staan en te liggen. De poten van het dier mogen in geen geval samengebonden zijn.

Echter, in het geval van de verkoop in het kader van het offerfeest, mogen particulieren hun schaap vervoeren vanaf het verkooppunt naar het slachthuis, in hun niet vergund voertuig. Ze mogen daarvoor hun eigen voertuig gebruiken, maar moeten er wel op letten dat de voorwaarden voor het welzijn van het dier tijdens het transport worden gerespecteerd.

Het schaap mag in geen geval in de volledig afgesloten koffer van de auto vervoerd worden.

De week voorafgaand aan het evenement is het ook nodig de controles betreffende het transport van schapen te verscherpen om de rechtstreekse verkoop in het huis van een particulier te vermijden.

De erkende voertuigen moeten volledig worden gereinigd en ontsmet.

Een afgebakende wachtruimte moet plaats bieden aan de aangevoerde dieren. De begeleiders van de dieren moeten zich in de wachtruimte kunnen bewegen. De familieleden kunnen in een aanpalende ruimte opgevangen worden. De ruimte kan omsloten worden door nadar en dient geregeld onderhouden. Voordat de wachtruimte betreden wordt moet een

plaats worden voorzien voor de administratie en het nakijken van de bewijzen van de slachtingaangifte dan wel het alsnog ter plaatse acteren van een slachtingaangifte.

De schapen afkomstig uit het intracommunautair handelsverkeer (ICHV) naar België :

Définities :

1° MESTSCHAAP : dier dat door **een certificaat voor mestschapen** wordt vergezeld en dat in België gebracht wordt. Dit schaap mag later eventueel geslacht worden in een erkend slachthuis of in een tijdelijk erkende slachtplaats naar aanleiding van het Offerfeest.

2° SLACHTSCHAAP : dier dat door een **certificaat voor slachtschaap** wordt vergezeld en dat **rechtstreeks** in een erkend slachthuis in België gebracht wordt om **binnen de 72 u** geslacht te worden. GEEN SLACHTING TOEGESTAAN IN EEN TIJDELIJKE ERKENDE SLACHTPLAATS

3° ICHV : handelsverkeer tussen een land van de Europese Gemeenschap en België

MESTSCHAAP

Als een particulier een mestschaap van een lidstaat naar België (ICHV) brengt, naar aanleiding van het Offerfeest, dient hij zich voorafgaand te laten registreren bij DGZ Vlaanderen/ARSIA. Wil men zeker zijn dat al deze formaliteiten tijdig in orde zijn, moet dit schaap lang genoeg op voorhand worden aangekocht.

Dit schaap moet op moment van ICHV vergezeld zijn van een **certificaat voor intracommunautaire handel van mestschapen**.

Dit schaap mag later zowel in een erkend slachthuis of in een tijdelijk erkende slachtplaats geslacht worden.

SLACHTSCHAAP : Dit schaap mag in geen geval zich bevinden in een beslag.

Als een particulier een slachtschaap van een lidstaat naar België (ICHV) brengt, moet dit schaap vergezeld zijn van **een certificaat voor intracommunautaire handel van slachtschapen**. Dit schaap moet **binnen de 72 uur** in een erkend slachthuis geslacht worden. **Het mag in geen geval geslacht worden in een tijdelijk erkende slachtinrichting.**

Indien deze bepalingen niet nageleefd worden, zullen de schapen in beslag genomen worden en in een erkend slachthuis geslacht worden.

5.3 De keling en de uitbening

a) De slachters

Het koninklijk besluit van 11 februari 1988 betreffende sommige door een religieuze ritus voorgeschreven slachtingen, voorziet dat de slachting moet uitgevoerd worden door een slachter die erkend is door het representatief orgaan van de religie (in casu de Executieve van de Moslims van België). Met een attest van de moskee en een kopie van de identiteitskaart kan de slachter gedurende de drie dagen van het offerfeest een attest van de Executieve van de Moslims van België krijgen. De erkende professionele slachters krijgen van de Executieve van de Moslims van België een geel certificaat met pasfoto, geldig voor 1 jaar.

Gezien er geen sprake is van bedwelming vereist de rituele slachting een grote behendigheid van de slachter in de zin dat hij absoluut alle vermijdbare opwinding, pijn of lijden bij de dieren

moet vermijden. De Executieve van de Moslims staat garant voor de bekwaamheden van de personen die gemachtigd zijn om de rituele slachting uit te voeren in het kader van het offerfeest.

b) Keling en keelruimte

De dieren worden aangevoerd vanuit de wachtruimte om door de slachter te worden gekeeld. De kelingsruimte wordt afgeschermd van de wachtruimte, bv. door panelen of plastic. De toegang wordt zo opgevat dat er geen inkijk mogelijk is vanuit de wachtruimte en buitenruimte. Een aangepaste tafel of inrichting voor de keling dient te worden voorzien. Deze moet zo geplaatst dat het schaap met de kop richting Mekka ligt. De constructie van de tafel of berrie is dusdanig dat ze de onmiddellijke fixatie van het dier vergemakkelijkt. Indien er verschillende schapen gelijktijdig geslacht worden mogen de dieren de keling van de andere dieren niet zien. Het mes moet scherp zijn, het lemmet een 30 cm lang. Het mes wordt gedurig bijgeslepen. Het bloed en de kop van het dier moeten worden opgevangen in een recipiënt. Een transportmiddel zoals een kruiwagen wordt voorzien om het gekeelde dier naar de uitslachtings- en uitbeningsruimte te vervoeren. Om te garanderen dat het dier volledig uitbloedt, wordt er na elke keling 3 minuten gewacht alvorens het schaap te verplaatsen. De tafel en vloer worden na elke slachting met water gereinigd

c) Uitslaching en uitbening

De dieren worden met een transportmiddel aangevoerd vanuit de kelingsruimte en op een tafel gelegd of aan een ophangstelsel gehangen. Die moeten in voldoende aantal zijn voorzien opdat de geslachte dieren hygiënisch gestockeerd kunnen worden in afwachting van de uitslaching en de uitbening. Er zijn kuipen voorzien voor het slachtafval en de gevilde huiden. Het vlees wordt in plastic zakken afgeleverd. De vloer wordt na elke uitslaching gereinigd, liefst met een hogedrukreiniger.

5.4 Opslag en ophaling van dierlijk afval

Voor een milieuhygiënische afvoer en verwerking van afvalstoffen die vrijkomen bij de slachting van schapen dienen deze afvalstoffen in de eerste plaats juist gescheiden te worden. Belangrijk hierbij is dat de huiden apart moeten worden bewaard. De huiden kunnen immers nog gebruikt worden voor de productie van leder of wol. Indien van deze optie geen gebruik wordt gemaakt, moeten de huiden als afval beschouwd en verbrand worden in een vergunde afvalverbrandingsoven. Huiden kunnen absoluut niet samen met het andere dierlijk afval afgevoerd worden. Rendac zal in de toekomst de huiden wegen bij ophaling.

a) Dierlijk afval = categorie 1-materiaal

Omdat bij rituele slachtingen van schapen geen verplichte keuring bestaat, dient men er zich van bewust te zijn dat al het dierlijk afval dat vrijkomt, gerekend wordt onder categorie 1-materiaal. Categorie 1-materiaal is het dierlijk afval waarvan men vermoedt dat het, zelfs na warmtebehandeling, mogelijk ernstig gevaar (overdraagbare dierziekten zoals BSE en scrapie) inhoudt voor de gezondheid van mens of dier.

Onder dierlijk afval worden de beenderen, koppen en onderdelen ervan, ingewanden en het bloed gerekend. Wat vaste dierlijke afval betreft, dienen deze na denaturatie (kleuring met

methyleenblauw 0,5%) in lekvrije en afsluitbare recipiënten te worden bewaard. Op de recipiënten dient op duidelijke wijze de vermelding “Categorie 1-materiaal - uitsluitend geschikt voor verwijdering” aangebracht te worden.

Bloed moet eveneens in lekvrije, daartoe voorziene recipiënten opgevangen en bewaard, doch dient niet gedenatureerd te worden, omdat dit technisch onmogelijk is. Ook hier dient de vermelding “Categorie 1-materiaal - uitsluitend geschikt voor verwijdering” aangebracht te worden op het recipiënt. Aangezien zowel bloed als slachtafvallen samen worden verwerkt als categorie-1 materiaal (Verordening EG 1069/2009) mogen deze in dezelfde recipiënten worden opgevangen.

Kleine fracties mest en maagdarminhoud mogen samen met het dierlijk afval verzameld worden. Het mengsel zal dan, net als het dierlijk afval, beschouwd worden als categorie 1-materiaal en mag slechts worden opgehaald door een daartoe erkende ophaler of geregistreerde vervoerder.

In principe dient het afval in afwachting van de afvoer gekoeld bewaard te worden.

b) Ophaling van slachtafval

De dieren mogen enkel geslacht worden in een erkend slachthuis of een tijdelijk erkende slachtvloer (Rituele slachtingen mogen dus enkel plaatsvinden in een erkend slachthuis). Het daar geproduceerde slachtafval moet opgehaald worden door een erkend ophaler of geregistreerd vervoerder van categorie 1-materiaal. Het is verplicht om vooraf een contract af te sluiten met een door de OVAM erkend ophaler of geregistreerd vervoerder van dierlijk afval.

Aangezien de aanvragen voor erkenning ten laatste op donderdag 15 september 2011 moeten ingediend worden bij het Hoofd van de Provinciale Controle-eenheid (PCE) van het FAVV van de provincie waarin de te erkennen plaats van slachting zich bevindt, dient een contract met Rendac ook tegen donderdag 15 september 2011 ondertekend worden.

De ophaling van de afvalstoffen dient binnen 2 werkdagen na de datum van het offerfeest uitgevoerd te worden. De ophaalbonnen, die door de ophaler of vervoerder worden afgeleverd bij de ophalingen, dienen minstens 3 jaar bewaard te worden als bewijs van ophaling.

Opgelet! Een kopie van het contract met een erkend ophaler moet aan de aanvraag tot erkenning als tijdelijke slachtvloer toegevoegd worden.

Lijsten van erkende ophalers of geregistreerde vervoerders zijn terug te vinden op de OVAM-website (www.ovam.be) of kunnen bij de dienst biologische afvalstoffen van de OVAM bekomen worden (015/284.369).

Opmerking: Particulieren mogen de huiden van de geslachte schapen en geiten niet meenemen. De huiden worden beschouwd als slachtafval en zullen dus ook opgehaald worden.

Er zij aan herinnerd dat huiden die bestemd zijn voor looierijen onder de bevoegdheid van de FOD vallen. De FOD is immers verantwoordelijk voor alle technische producten (met/uit dierlijke bijproducten) met uitzondering van meststoffen en bodemverbeteraars.

Verordening 1069/2009 is de enige wetgeving die op die producten van toepassing is. De FOD werkt wel aan de tekst van een specifiek koninklijk besluit maar dan alleen met betrekking tot de procedure en de strafbepalingen op grond van de voorschriften van verordening 1069/2009 .

Volgens verordening 1069/2009 mogen de huiden worden overgebracht naar 2 soorten bedrijven :

- ofwel een « intermediair bedrijf » dat de huiden sorteert, zout en opslaat..... en ze in « onbewerkte » staat doorstuurt naar een looierij,
- ofwel gaan de huiden rechtstreeks naar een looierij.

De lijst van intermediaire en technische bedrijven is beschikbaar op de website http://www.favv/sp/sous-prod/etab-agr_nl.asp (De tabel met intermediaire bedrijven bevat ook andere bedrijven die dierlijke producten in onbewerkte staat opslaan). Bij die van de sector leder staat INTP-HISK in de kolom « activiteiten en producttypes ». Op de site staan ook 3 looierijen vermeld in de tabel van de technische bedrijven, met de afkorting TAN/HISKT in de kolom « activiteiten en producttypes » (zie voor de afkortingen de technische specificaties via bovenvermelde link). De eisen waaraan die bedrijven moeten voldoen zijn vooral terug te vinden in bijlage II en artikel 10, wat de intermediaire bedrijven betreft (zie sectie I via bovenvermelde link) en in artikel 18, wat de technische bedrijven betreft (zie sectie IX via bovenvermelde link).

c) Afvalwater

Het afvalwater afkomstig van de reiniging van de bakken, slachtvloer,... mag enkel geloosd worden via een rioleringsstelsel dat aangesloten is op een operationele rioolwaterzuiveringsinstallatie (zuiveringszone A). Het reinigingswater moet vóór de lozing een zeef met mazen van maximum 6 mm passeren. Het dierlijk afval dat door deze zeef wordt tegengehouden is eveneens categorie 1-materiaal en moet samen met het dierlijk afval verwijderd worden.

Wanneer het niet mogelijk is om het reinigingswater via een rioolwaterzuiveringsinstallatie af te voeren, mag er geen lozing plaatsvinden. In dat geval dient al het reinigingswater opgevangen en afgevoerd te worden naar een openbare waterzuiveringsinstallatie. Voor het transport kan men beroep doen op een ruimingfirma.

d) Registratie tijdelijke vervoerders dierlijk afval

Transporteurs die dierlijk afval van het islamitisch offerfeest willen vervoeren en niet beschikken over een erkenning als ophaler van dierlijk afval, dienen een registratie als vervoerder van categorie 1-materiaal aan te vragen door het registratieformulier (zie bijlage of zie www.ovam.be) volledig ingevuld ten laatste één maand voor de aanvang van het offerfeest aan de OVAM (Dienst Biologische Afvalstoffen) te bezorgen.

Geregistreerde vervoerders dienen een contract met een erkend ophaler van categorie 1-materiaal toe te voegen aan hun registratieaanvraag.

Opmerking : extra voorwaarde voor een tijdelijk erkende slachtplaats :

De verantwoordelijke van een tijdelijk erkende slachtplaats nadat het offerfeest is afgelopen en ten laatste binnen de 15 dagen na het Offerfeest dient de bewijzen van ophaling van afval

aan de betrokken PCE over te maken. Het betreft zowel huiden, ingewanden, koppen, poten en bloed.

---

6. Vergunningen en controle

6.1 De registratie en afgifte van slachtvergunningen

Elke persoon die een particuliere slachting wil (laten) uitvoeren moet zich **registreren** als aangever of eigenaar. De persoon meldt zich aan bij de gemeente en ontvangt een document met zijn/haar registratienummer. Deze registratie is eenmalig en onafhankelijk van de diersoort die men wenst te (laten) slachten, zij kan dus ruim op voorhand gebeuren.

Voor een particuliere slachting die buiten het slachthuis gebeurt (bij voorbeeld in een tijdelijke erkende slachtinrichting), moet de eigenaar een **slachtingaangifte** doen bij de gemeente. Deze is 8 dagen geldig en moet minstens 2 werkdagen op voorhand gebeuren. Bij deze aangifte moet de aangever in het bezit zijn van zijn *registratienummer* (zie hierboven) en het *beslagnummer* van het bedrijf waar het dier gehouden werd. Dit beslagnummer kan men vragen aan de veehouder waar men het dier gekocht heeft of staat vermeld op het vervoersdocument dat de dieren vergezelt.

Drie reglementaire besluiten die belangrijke wijzigingen aanbrengen inzake de aangifte- en registratieverplichtingen bij het slachten van dieren, werden in het Belgisch Staatsblad van 3 september 2004 bekendgemaakt.

De registratie van eigenaars/aangevers van een particuliere slachting en het afleveren van een slachtaangifte gebeurt elektronisch door de gemeente via BELTRACE in een centrale gegevensbank. Bij de aangifte van een particuliere slachting bij de gemeente, staat het aantal dieren standaard op 1 en dit kan niet gewijzigd worden.

Voor een particuliere slachting in het slachthuis zal de aangifte bij aankomst in het slachthuis gebeuren. Dezelfde gegevens moeten medegedeeld worden.

Bijzondere faciliteiten voor slachtingen in het kader van het offerfeest

Omwille van de specifieke manier van verhandelen van dieren in deze periode is het niet altijd eenvoudig te beschikken over het beslagnummer. Het opzoekwerk dat hiervoor nodig is kan zeer hinderlijk zijn voor de geplande initiatieven van de gemeenten ter gelegenheid van de religieuze feesten. Vandaar dat volgende uitzondering in het kader van het offerfeest toegestaan worden:

- De aangifte van het slachten moet niet meer noodzakelijk twee werkdagen voor het slachten ingediend worden, maar kan gebeuren de dag zelf op de plaats van het slachten, op voorwaarde dat het gemeentebestuur de nodige schikkingen treft (administratief personeel met computer, aansluiting op Internet en login voor toegang tot Beltrace). Dit kan organisatorische problemen geven omdat het aantal te slachten schapen moeilijk is in te schatten;

Opmerking m.b.t de oormerknummers:

De schapen worden niet individueel geregistreerd in Sanitel. Een validatie van de oormerknummers is dus niet mogelijk.

Oormerken : KB van 3 juni 2007 betreffende de identificatie van schapen en geiten :

De verplichting geldt voor alle dieren die ouder zijn dan 6 maand en voor alle dieren die worden vervoerd (of ten laatste wanneer het dier het beslag verlaat). Het merk, dat zalmkleurig is voor schapen en voor geiten of dat groen is bij elektronische identificatie, vermeldt de code van het land gevolgd door een reeks cijfers. De merken worden goed vastgemaakt zodat ze niet makkelijk uit het oor kunnen vallen. Zij zijn rond of vierkant (zoals bij de runderen).

In afwijking op wat hierboven is vermeld mag de identificatie van jonge slachtdieren die rechtstreeks van het geboortebeslag worden overgebracht naar een op het grondgebied gelegen **slachthuis** worden beperkt tot het aanbrengen van een blauw beslagoomerk .

Schapen met een blauw beslagoomerk mogen alleen worden geslacht **in een erkend slachthuis** en dus niet op een tijdelijke slachtvloer. Een afwijking hierop wordt toegestaan aan particulieren die ten hoogste 2 dieren in deze tijdelijk erkende slachtvloeren aanbrengen. Belgische Schapen met een blauwkleurig beslagoomerk mogen uitsluitend rechtstreeks van het geboortebeslag naar de tijdelijk erkende slachtplaats worden aangebracht, dus nooit via een handelaar.

Op het aangifteformulier is er plaats voorzien voor twee velden opmerkingen die door de gemeenten vrij kunnen ingevuld worden. Het is mogelijk hier oormerknummers te noteren maar een controle hierop is niet mogelijk.

Daarenboven moet de slachtaangifte in principe 2 werkdagen op voorhand gebeuren en op dat ogenblik kent de aanvrager het oormerknummer dikwijls nog niet, maar de slachtaangifte kan gebeuren de dag zelf op de plaats van het slachten (zie hierboven).

- **Deze aangifte is normaal acht dagen geldig. Echter, dit jaar zullen de aangiftewijzen die vanaf ZATERDAG 22 OKTOBER 2011 worden uitgereikt, geldig blijven tot 4 dagen na de datum van het Offerfeest.** Documenten afgeleverd vóór ZATERDAG 22 OKTOBER 2011 of **vanaf de TWEEDE dag na het Offerfeest** hebben een normale geldigheid van acht kalenderdagen;
- De slachtaangifte mag in een andere gemeente gebeuren dan in de woonplaats van de aangever;
- Indien het beslagnummer van het bedrijf van herkomst van het dier niet bekend is, kan voor schapen en geiten het nummer 20130091 gebruikt worden.
- De nadruk dient ook gelegd op het feit dat dit handelt over particuliere slachtingen d.w.z. de slachting van dieren waarvan het vlees bestemd is voor de uitsluitende behoeften van de eigenaar en van zijn gezin (**die onder het zelfde dak wonen**) overeenkomstig het koninklijk besluit van 22 december 2005 betreffende de hygiëne van levensmiddelen van dierlijke oorsprong. Als gevolg daarvan dient één slachtaangifteaanvraag ingediend te worden bij de gemeente en het aantal vermelde

schapen wordt beperkt **tot de behoeften van de eigenaar of zijn gezin**. Zoals hoger vermeld, naar aanleiding van de aangifte van een particuliere slachting bij de gemeente, staat het aantal dieren standaard op 1 en dit kan niet gewijzigd worden.

Om de administratieve verplichtingen vlot te laten verlopen is het aan te bevelen dat diegene die dieren voor eigen gebruik willen laten slachten, zich tijdig in zijn/haar gemeente laat registreren.

In het kader van de controles van de rituele slachtingen die in de tijdelijk erkende slachtplaatsen uitgevoerd worden, dient de verantwoordelijke van een tijdelijk erkende slachtplaats een nominatieve stempel op de slachtaangifte na het slachten aan te brengen.

6.2 De erkenning van de slachthinrichting

Piekmomenten zijn door reguliere voorzieningen altijd moeilijk op te vangen. De erkende slachthuizen zijn gericht op de dagelijkse markt van vraag en aanbod. Aangezien het ritueel slachten enkel mag plaatsvinden in een erkende inrichting is het onontbeerlijk op de dag van het offerfeest genoeg locaties en capaciteit te voorzien voor de slachting.

De eerste stap is dus tijdig de beschikbare slachtcapaciteit te evalueren voor de dag van het offerfeest. In het geval van onvoldoende capaciteit in de erkende slachthuizen (wat heel vaak het geval is gezien de grote aantallen slachtingen op een dag), moeten op lokaal niveau de nodige maatregelen worden getroffen om de beschikbare capaciteit te evalueren. De plaatsen waar rituele slachtingen de dag van het offerfeest legaal mogen plaatsvinden zijn de volgende:

- Erkende slachthuizen voor de diersoort
- Erkende slachthuizen voor een andere diersoort (onder voorwaarde dat een nieuwe erkenning voor de betrokken diersoort(en) of een tijdelijke erkenning in het kader van het offerfeest wordt toegekend)
- De tijdelijke slachtingplaatsen (openbare of private inrichtingen ter beschikking gesteld van de organisatoren).

a) De slachthuizen erkend voor de betrokken diersoort

Bedoeld wordt slachthuizen erkend binnen de vleeskeuringwetgeving. Hier gebeurt steeds een veterinaire keuring.

Particuliere slachtingen zijn toegestaan onder de volgende voorwaarden:

- Het slachthuis moet erkend zijn voor het slachten van de betrokken diersoort. In dat geval wordt het vlees gekeurd, waarbij een ruitvormig keurmerk wordt aangebracht voor de schapen, geiten en runderen. Wanneer het een particuliere slachting betreft, mag het vlees uitsluitend en rechtstreeks naar de woning van de particulier vervoerd worden. De niet ontbeende karkassen van runderen van meer dan 30 maanden worden getransporteerd naar een erkend atelier voor stukzagen of naar een slager bevoegd om categorie 1-materiaal te behandelen. Dit vlees mag dus op geen andere

plaats worden gelost, noch op enige wijze in het commerciële circuit worden gebracht, te koop gesteld of verkocht.

- Om tegemoet te komen aan het gebrek aan slachtcapaciteit van deze slachthuizen kan de vloer voor noodslachtingen op dagen van het offerfeest gebruikt worden voor het uitvoeren van rituele particuliere slachtingen (waarbij onder slachten moet begrepen worden: keling, uitslachting en keuring), op voorwaarde dat niet gelijktijdig noodslachtingen worden uitgevoerd.

b) De slachthuizen, niet erkend voor de betrokken diersoort

- Indien het slachthuis niet erkend is voor het slachten van de betrokken diersoort, moet een erkenningsaanvraag ingediend worden voor het slachten van de betreffende diersoort (overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 16 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties afgeleverd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen). In dit geval moeten de uitbaters van de betrokken slachthuizen voor de diersoorten die ze bijkomend wensen te slachten, overeenkomstig het bovenvermeld KB van 16 januari 2006 de bijlage “Model aanvraagformulier voor een registratie, een toelating en/of een erkenning” bij het Ministerieel besluit van 8 augustus 2008² indienen bij de PCE waarvan ze afhangen, alsook een nieuw plan (3 exemplaren) ter goedkeuring.
- Een andere mogelijkheid is dat deze slachthuizen de tijdelijke opschorting van hun erkenning als slachthuis voor slachtdieren vragen en dat zij, onder dekking van een erkenning als “tijdelijke slachtplaats”, de toestemming krijgen om diersoorten te slachten waarvoor hun slachthuis niet erkend is. Echter de slachthuizen die over een aangepast en volledig van het slachthuis afgesloten lokaal beschikken waar de dieren via een aparte toegang vanaf de openbare weg kunnen worden aangevoerd, hoeven hun gebruikelijke slachtactiviteiten niet stop te zetten. Dit lokaal kan dan erkend worden als tijdelijke slachtplaats en de in overeenstemming met het voormelde Koninklijk Besluit van 16 januari 2006 toegekende erkenning moet voor deze inrichtingen niet opgeschort worden tijdens de betrokken dagen. In deze twee gevallen moeten de uitbaters van de betrokken slachthuizen een erkenningsaanvraag als tijdelijke slachtplaats indienen bij het PCE-hoofd waar hun slachthuis is gelegen. De bestaande erkenning van hun inrichting als slachthuis wordt naargelang de hierboven vermelde mogelijkheden inzake infrastructuur, voor de bedoelde termijn opgeschort of behouden. Deze aanvraag en het (gunstig) advies van het PCE-hoofd moeten tenminste twee maanden voor de aanvang van het offerfeest opgestuurd worden naar het Hoofdbestuur van het FAVV. Op die manier kan het volledige dossier behandeld worden zowel voor wat de opschorting van de overeenkomstig het bovenvermelde Koninklijk besluit van 16 januari 2006 toegekende erkenning betreft als voor de erkenning van de door de federaal bevoegde minister tijdelijke erkenning.

---

² Ministerieel besluit van 8 augustus 2008 tot vaststelling van de bijzondere modaliteiten voor een melding met het oog op registratie of een aanvraag voor toelating en/of erkenning bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

c) De tijdelijke slachtinrichtingen, buiten de erkende slachthuizen.

Eerst en vooral is het belangrijk er aan te herinneren dat tijdelijke slachtvloeren alleen maar in het kader van het offerfeest mogelijk zijn. Voor de rest van het jaar moeten rituele slachtingen altijd in een erkend slachthuis gebeuren.

Een tijdelijke inrichting laat de gemeenten die niet beschikken over een slachthuis of voldoende capaciteit toe om een maatregel in te lassen die overstemt met de legale voorschriften.

Deze erkenning is tijdelijk en wordt gegeven voor een specifieke periode beperkt tot het offerfeest

Tijdelijke slachtinrichtingen kunnen georganiseerd worden door particulieren, de moslimgemeenschap of de gemeente zelf, maar dit dient steeds te gebeuren in samenwerking met het lokale bestuur. Om hygiënische, organisatorische en andere redenen kunnen de lokale moslimgemeenschappen in overleg met de lokale overheden immers erkenningen aanvragen voor kleinere tijdelijke slachtinrichtingen georganiseerd bij particulieren. Deze locaties moeten vanzelfsprekend voldoen aan de wettelijk vooropgestelde criteria voor tijdelijke slachtinrichtingen. De inrichter staat in voor de organisatie van de tijdelijke slachtinrichting. Ook schapenfokkers (beslagadres) en handelaars (privé – adres) kunnen een aanvraag indienen voor een tijdelijke slachtinrichting, mits de aanvraag beantwoordt aan de voorwaarden hieronder beschreven.

De aanvragen voor erkenning moeten ten laatste op donderdag 15 september 2011 ingediend worden bij het Hoofd van de Provinciale Controle-eenheid (PCE) van het FAVV van de provincie waarin de te erkennen plaats van slachting zich bevindt.

De aanvragen tot erkenning van deze inrichtingen worden met het advies van het PCE Hoofd **door de PCE** doorgestuurd naar het Hoofdbestuur, Bestuur van de Controle van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (Administratief Centrum Kruidtuin – Food Safety Center – Kruidtuinlaan, 55 te 1000 Brussel – fax : 02/211.83.63)

De erkenning is onderhevig aan volgende voorwaarden:

- De toegekende erkenning wordt enkel toegestaan ter gelegenheid van het offerfeest, op voorwaarde dat er binnen redelijke afstand geen of onvoldoende slachtcapaciteit in de erkende slachthuizen ter beschikking gesteld wordt. Het is aan de moslimgemeenschap om de slachthuiscapaciteiten te evalueren en het gemeentebestuur hiervan in te lichten. Bovendien kan een slachtplaats slechts tijdelijk erkend worden voor het Offerfeest wanneer de slachtcapaciteit **minstens 30 schapen/dag bedraagt.**
- **Financiering** : overeenkomstig het koninklijk besluit van 10 november 2005 betreffende retributies bepaald bij artikel 5 van de wet van 9 december 2004 houdende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen is het basisbedrag 46,24 **EUR** per erkenningaanvraag voor administratiekosten bij opening van het dossier. De kosten voor onderzoek van de aanvraag zijn onderworpen aan het algemeen tarief van een begonnen halfuur,

overeenkomstig artikel 3, dwz 23,13 **EUR** per aangevat halfuur per persoon en van 32,37 **EUR** indien ze uitgevoerd worden door een houder van een universitair diploma of gelijkgestelde. Het onderzoek van de aanvraag van een tijdelijke erkenning voor het Offerfeest wordt tot één uur per aanvraag beperkt.

Een factuur zal door het FAVV opgesteld en verstuurd worden na het Offerfeest en het is dus niet nodig cash of op voorhand te betalen.

- Dierlijk afval dat geproduceerd wordt op een tijdelijke slachtvloer, moet door een daartoe erkend ophaler of vervoerder van categorie 1-materiaal worden opgehaald. Aan de aanvraag voor de erkenning als tijdelijke slachtvloer moet een overeenkomst met een erkend ophaler van dierlijk afval van categorie 1 toegevoegd worden.

De inrichtingen die aan de hierboven gestelde voorwaarden voldoen, zullen na een positief advies van de PCE van het FAVV individueel door de bevoegde minister erkend worden. Een brief ter bevestiging van deze erkenning zal onmiddellijk per fax en per post door het Hoofdbestuur van het FAVV aan de burgemeester van de betrokken gemeente overgemaakt worden (kopie aan de betrokken PCE).

Het is belangrijk eraan te herinneren dat de organisator verantwoordelijk is voor alle te treffen maatregelen en om alles te voorzien qua organisatie en uitvoering van de rituele slachting in die inrichtingen, met uitzondering van de slachtingaangifte.

Daartoe moeten er voldoende erkende veeartsen belast zijn met de controle van de reglementaire voorschriften tijdens de slachtingen, zonder over te gaan tot keuring. De honoraria van de veeartsen zijn ten laste van de aanvrager. De gegevens van die veeartsen alsook hun akkoord moeten bij de aanvraag tot erkenning gevoegd zijn.

Ze zijn verantwoordelijk voor volgende taken:

- Controle van het transport,
- Controle van de identificatie van de dieren en de documenten, in overeenstemming met de Verordening (EG) nr. 21/2004 van de Raad van 17 december 2003 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor schapen en geiten en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1782/2003 en de Richtlijnen 92/102/EEG en 64/432/EEG (voor SGH) – verplaatsingsdocument en het koninklijk besluit van 3 juni 2007 betreffende de identificatie en de registratie van schapen, geiten en hertachtingen - verplaatsingsdocument,
- Controle van het reinigen en de ontsmetting van de erkende voertuigen,
- Controle van het welzijn van de dieren vóór en tijdens de slachting,
- Controle van het beheer van categorie 1-materiaal en dit overeenkomstig bijlage V punt 1 a en b van verordening (EG) nr. 357/2008 die de verordening nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitvoering van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën wijzigt,
- Controle van de algemene hygiëne.

Eén dierenarts dient permanent aanwezig te zijn per tijdelijke erkende slachtplaats om alle taken (zie handleiding) te controleren, dwz vanaf de aanvoer van het eerste schaap

tot en met het slachten van het laatste schaap (behalve indien schapen op de vorige dag in een tijdelijke toegestane verzamelplaats - dat aan de tijdelijke erkende slachtplaats verbonden is - aangevoerd werden – in dit geval dient de dierenarts aanwezig te zijn vóór het slachten van het eerste schaap).

6.3 De milieuvergunningen

a) Slachtingen in een bestaand slachthuis

De milieuvergunning van een bestaand slachthuis omvat reeds alle bepalingen inzake het milieu-aspect waaraan voldaan moet worden bij de organisatie van rituele slachtingen.

b) Meldingsplicht voor tijdelijke slachtinrichting

Tijdelijke inrichtingen voor het ritueel slachten van schapen vormen een (tijdelijke) klasse 3-activiteit conform rubriek 45.1.c. ("Slachthuizen en private slachterijen: rituele slachtingen in het kader van godsdienstbeleving") van Vlarem I (Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning). Aan de exploitatie van deze tijdelijke inrichting zijn een aantal voorwaarden van Vlarem II gekoppeld. Deze zijn te vinden in Hoofdstuk 5.45. Algemene informatie in verband met deze meldingsplicht is te vinden in Hoofdstuk II van Vlarem I.

Voor een klasse 3-activiteit volstaat het aangetekend toezenden van een melding aan het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente. De dag nadat de melding werd gedaan, mag de exploitatie aanvatten.

c) Milieuvergunning voor het lozen van reinigingswater

Het afvoeren van reinigingswater, afkomstig van de slachtvloer, via het rioleringsstelsel is een klasse 2 activiteit, indien het lozingsvolume < 20 m³/u. Hiervoor is een milieuvergunning nodig. Voor deze klasse 2 activiteit kan een tijdelijke vergunning aangevraagd worden bij de gemeente. De aanvraag bij de gemeente moet jaarlijks vernieuwd worden. Als de locatie bestendig wordt, kan een aanvraag ingediend worden bij de gemeente voor een vergunning van meer dan 1 jaar. De aanvraag voor een klasse 1 milieuvergunningsaanvraag (lozingsvolume > 20 m³/u) moet ingediend worden bij de bestendige deputatie van de provincie. Hiervoor kan geen tijdelijke vergunning bekomen worden. Algemene informatie in verband met deze milieuvergunningsaanvraag is te vinden in hoofdstuk III van Vlarem I.

6.4 Controle en sancties

De aanvrager is verantwoordelijk voor alle te voorziene en te nemen maatregelen met betrekking tot de organisatie en de uitvoering van de rituele slachtingen in deze inrichtingen, met uitzondering van de slachtingsaangifte.

Hiervoor moet een voldoende aantal erkende dierenartsen belast worden met het toezicht op de naleving van de reglementaire voorschriften tijdens het volledige slachtproces, zonder dat evenwel gekeurd wordt, aangezien particuliere slachtingen van schapen en geiten buiten het slachthuis niet aan keuring onderworpen zijn. De honoraria van deze dierenartsen zijn ten laste van de aanvrager. Hierbij kan worden gerefereerd naar de keuringslonen in de slachthuizen. Het BTW-tarief is 6% (=landbouwactiviteit). De coördinaten van de

dierenartsen, alsook hun geschreven akkoord dienen bij de erkenningaanvraag gevoegd te worden.

Zoals bij elke grote manifestatie, is het offerfeest onderworpen aan de controles uitgevoerd door de bevoegde autoriteiten.

Zoals vooraf vermeld worden de rituele slachtingen uitgevoerd onder toezicht van erkende veeartsen.

Alle inbreuken op de wetgeving kunnen administratieve en strafrechtelijke sancties tot gevolg hebben. In het geval van een rituele slachting bij particulieren thuis, zal het beslag op het levend of geslacht dier gepaard gaan met een hoge financiële sanctie.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. NUTTIGE ADRESSEN**1. Overheid****Federale overheid**

Minister Sabine Laruelle – Minister van KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid

Minister Laurette Onkelinx – Vice-Eerste Minister, Minister van Sociale zaken en Volksgezondheid

Federaal Agentschap voor Veiligheid van de Voedselketen (FAVV)

Meldpunt: 0800/13.550 - <http://www.favv.be>

Adressen van de provinciale controle-eenheden:

http://www.favv.be/home/contact/contact_nl.asp

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

Afdeling Dierenwelzijn en CITES

Eurostation, Blok II, 7e verdiep

Victor Hortaplein 40, bus 10

1060 Brussel

Tél: 02/ 524 74 13

Fax: 02/ 524 74 48

E-mail: protectionanimale@health.fgov.be of apf.welfare@health.fgov.be

1.1. Vlaams Gewest

Minister Geert Bourgeois – Vlaams minister van Binnenlands Bestuur en Inburgering
Arenbergstraat, 7, 1000 Brussel

Tel: 02/552.69.00 – e-mail kabinet.bourgeois@vlaanderen.be

Agentschap voor Binnenlands Bestuur

Afdeling Lokale en Provinciale Besturen – Regelgeving en Werking

Boudewijnlaan, 30 bus 70

1000 Brussel

Tel : (02)553.42.21. – e-mail: binnenland-juridisch@vlaanderen.be

Departement Leefmilieu, natuur en energie (LNE), Afdeling milieu-inspectie

Graaf de Ferrarisgebouw, Koning Albert II-laan 20, 1000 Brussel

Tel. 02/553.81.83 - e-mail: milieu-inspectie@lne.vlaanderen.be

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

Stationsstraat 110 2800 Mechelen

Tel: 015/28.42.84 - e-mail: info@ovam.be - webstek: www.ovam.be

1.2. Provinciale overheid

Provinciebestuur Antwerpen

Provinciale Integratiedienst,
Boomgaardstraat 144, 2600 Berchem,
03/240.56.54 - e-mail: liesbet.tilsley@welzijn.provant.be

Provincie Limburg

Provinciaal Integratiecentrum Limburg
Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt
Tel: 011/ 23.82.20 - e-mail: pric@limburg.be

Provincie Vlaams Brabant

Provinciaal Integratiecentrum Vlaams-Brabant
Provincieplein 1, 3010 Kessel-lo
016/26.73.05 - e-mail: pric@vl-brabant.be

Provincie Oost-Vlaanderen

Provinciale minderhedendienst,
Sint-Niklaasstraat 2, 9000 Gent
Tel: 09/269.27.10
minderheden@oost-vlaanderen.be

Provincie West-Vlaanderen :

Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen vzw
Hoogstraat, 98 bus 7
8800 Roeselare
tel. 051 69 79 89
info@deSOM.be

1.3. Lokaal

VVSG

Paviljoenstraat 9
1030 Brussel
Lieselot.decalf@vvsq.be - 02/211.55.98 – stafmedewerker afvalbeleid

2. Moslimgemeenschappen

Executieve van de Moslims van België

Lakensestraat 166-168
1000 Brussel
Tel: 02/ 210.02.30
Email: executif.musulman@gmail.com
www.embnet.be

Mana vzw

Expertisecentrum Islam

Gallaitstraat 76/2
 1030 Brussel
 02/ 245 40 33
www.manavzw.be

Fondation religieuse islamique turque en Belgique

Haachtsesteenweg 67
 1210 Brussel
 Tel: 02/513.59.35

UMIVO – UMIVEL – UMIVA-UMIVOW

Plantin en Moretuslei 202
 2018 Antwerpen
 Tel: 03/235.48.33 - congresumiva@hotmail.com

UMIVO

Regentieplein 8
 9100 Sint Niklaas
 Tel: 09/348.82.99 - umivo_vzw@hotmail.com

V.O.E.M. vzw

Duinstraat 152,
 2060 Antwerpen
 Tel: 03/ 272 35 07
 E-mail: info@voem-vzw.be
www.voem.be

3. Intermediären

3.1. Vlaamse gewest

Kruispunt Migratie-Integratie vzw
 Vooruitgangstraat 323, bus 1
 1030 Brussel
 Tel: 02 / 205.00.57 - dirk.beersmans@kruispuntmi.be

Regionaal integratiecentrum Antwerpen (Prisma, één in diversiteit):
www.prismavzw.be

Regionaal integratiecentrum Oost-Vlaanderen (ODiCe vzw): www.odice.be

Regionaal integratiecentrum West-Vlaanderen (Reginaal integratiecentrum West-Vlaanderen deSom): www.deSom.be

Lokaal Integratiecentrum de8 (stad Antwerpen): www.de8.be

Lokaal Integratiecentrum ING (stad Gent): www.ingent.be

4. Afvalophaling

RENDAC

Fabriekstraat, 2

9470 Denderleeuw

Tel: 053/64 02 11 Fax : 053/64 02 71 (klantendienst)

offerfeestsacrifice@rendac.com

Website betreffende milieuwetgeving (Vlarem-wetgeving)

www.emis.vito.be/navigator

BIJLAGE 2. WOORDENLIJST

Bedwelming:

Methode die, bij toepassing op een dier, het onmiddellijk in een bewusteloze staat brengt.

Beltrace

Is een geïnfomatiseerd traceersysteem voor de vleessector, ontwikkeld door het Federaal Agentschap voor Voedselveiligheid (FAVV). De gegevensregistratie van de veehouder en de dieren (Sanitel) wordt doorgetrokken tot de consumptie.

Beslagnummer: Iedereen die dieren houdt om te slachten (professioneel of hobby) moet dit laten registreren in het Sanitel-systeem van het Federaal Agentschap voor Voedselveiligheid (www.favv.be). Voor runderen, varkens, schapen, geiten en herten ongeacht het aantal stuks; voor pluimvee vanaf 200 stuks. De plaats waar de dieren gehouden worden, krijgt een identificatienummer, dit is het beslagnummer (8 cijfers). Het is dit nummer dat moet ingegeven worden bij de aangifte van een particuliere slachting.

Dierlijk afval:

Dierlijke bijproducten, zoals gedefinieerd in de Verordening (EG) Nr. 1069/2009, voor zover ze voldoen aan de definitie van afval uit het afvalstoffendecreet, met uitzondering van keukenafval, etensresten, voormalige voedingsmiddelen, rauwe melk, eierschalen en bijproducten van gebarsten eieren, honing, schalen van schaaldieren, de inhoud van het maagdarmkanaal, in zoverre deze gescheiden is van het maagdarmkanaal, uitwerpselen, eicellen, embryo's en sperma.

Dierlijk afval wordt, in functie van de risico's die het inhoudt, onderverdeeld in drie categorieën:

Categorie 1-materiaal

Dierlijk afval dat mogelijk een ernstig gevaar inhoudt voor de gezondheid van mens en dier. Hiertoe behoren onder andere krengen, dieren en delen van dieren die vermoedelijk besmet zijn met TSE, gezelschapsdieren en gespecificeerd risicomateriaal (GRM).

Onder **gespecificeerd risicomateriaal** wordt het materiaal begrepen dat een hoog risico bezit om zelfs na thermische behandeling grote gevaren voor de menselijke of dierlijke gezondheid te presenteren en dat gedefinieerd is volgens de Europese reglementering (Verordening (EG) nr 357/2008 die wijzigt verordening nr. 999/2001):

1. de schedel, exclusief de onderkaak, maar inclusief de hersenen en de ogen, en het ruggenmerg van runderen ouder dan twaalf maanden, de wervelkolom, exclusief de staartwervels, de doornuitsteeksels en dwarsuitsteeksels van de hals-, borst- en lendenwervels, de crista sacralis mediana en de alae sacrales, maar inclusief de achterwortelganglia van runderen ouder dan 30 maanden, alsmede de amandelen, de darmen vanaf de twaalfvingerige darm tot en met het rectum, en het mesenterium van runderen ongeacht de leeftijd;
2. de schedel, inclusief de hersenen en de ogen, de amandelen en het ruggenmerg van schapen en geiten van meer dan 12 maanden of waarbij één van de blijvende snijtanden door het tandvlees is gebroken, en de milt en

het ileum van schapen en geiten ongeacht de leeftijd.

→ Schapen en geiten: alle leeftijden: milt en ileum.

→ Schapen en geiten >12 maand : ook schedel, ruggenmerg, amandelen.
Ileum is erbij gevoegd via Verordening (EEG) Nr.1492/2004 en via omzendbrief dd. 31/08/2004. Niet specifiek omgezet in BE wetgeving, rechtstreeks toepasbaar in alle lidstaten.

Categorie 2-materiaal

Hele kadavers van dieren die geen gevaar opleveren voor de verspreiding van op mens of dier overdraagbare ziekten en delen van dieren die niet langer voor menselijke consumptie bestemd zijn

Categorie 3-materiaal: dierlijk afval dat geen ernstig gevaar oplevert voor de verspreiding van op mens of dier overdraagbare ziekten zoals afval voor menselijke consumptie goedgekeurde dieren, bv. slachtafval, vetten, poten en beenderen.

Doden

Iedere methode die resulteert in de dood van een dier

Als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren

Dieren van de soorten: runderen, schapen en geiten, varkens en éénhoevigen (paarden, ezels).

Particuliere slachting

Slachting van een dier waarvan het vlees enkel bestemd is voor de behoeften van de eigenaar en zijn of haar gezin.

Sanitel

Het Belgische systeem voor de identificatie en registratie van de veebedrijven, de dieren en hun verplaatsingen. Hierin zijn o.a. alle bedrijven (professioneel en hobby) en alle houders van dieren opgenomen. Elke veehouder (professioneel of hobby) heeft een registratienummer. Een niet-veehouder die een dier wil slachten registreert zich in een gemeente.

Slachten

Het doden door verbloeding van een slachtdier met het oog op menselijke consumptie. Het feit een dier te doden door verbloeding.

Slachthuis

De erkende inrichting waar slachtdieren, gevogelte, konijnen of gekweekt wild geslacht worden; het wordt uitgebaat door een openbare macht of een vereniging van openbare machten, door een fysisch persoon of rechtspersoon van het privaatrecht.

Slachtingangifte:

Administratieve verplichting die vooraf dient gedaan door elkeen die een dier slacht of laat slachten. Ingeval het gaat om een particuliere slachting die de eigenaar buiten een erkend slachthuis wenst te (laten) doen, dient dit te gebeuren bij de gemeente. Ingeval het gaat om een particuliere slachting die de eigenaar in een erkend slachthuis wenst te (laten) doen,

dient dit te gebeuren in het slachthuis.

BIJLAGE 3. WETTELIJKE INDEX

Europa

- Richtlijn 93/119/EEG van de Raad van 22 december 1993 inzake bescherming van de dieren bij slachten of doden.
- Verordening (EG) nr. 1492/2004/EEG van de Commissie van 23 augustus 2004 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 999/2001/EEG van het Europees Parlement en de Raad wat betreft uitroeiingsmaatregelen voor overdraagbare spongiforme encefalopathieën bij runderen, schapen en geiten, de handel in en invoer van sperma en embryo's van schapen en geiten en gespecificeerd risicomateriaal.
- Verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad van 22 december 2004 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en tot wijziging van de Richtlijnen 64/432/EEG en 93/119/EG en van Verordening (EG) nr. 1255/97
- Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) uitgevoerd door Verordening (EG) nr. 142/2011.

Federale overheid

- Wet van 5 september 1952 betreffende keuring en handel in vlees.
- Wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.
- Koninklijk besluit van 9 maart 1953 betreffende de handel in slachtvlees en houdende reglementering van de keuring der hier te lande geslachte dieren.
- Koninklijk besluit van 13 juli 1988 waarbij aan de slachthuizen toegestaan wordt om rituele slachtingen uit te voeren op zon- en feestdagen.
- Koninklijk besluit van 18 augustus 2010 tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 juni 2007 betreffende de identificatie en de registratie van schapen, geiten en hertachtigen.
- Koninklijk besluit van 4 juli 1996 betreffende de algemene en bijzondere exploitatievoorwaarden van de slachthuizen en andere inrichtingen.
- Koninklijk besluit van 16 januari 1998 inzake de bescherming van dieren tijdens het slachten of doden
- Koninklijk besluit van 11 februari 1998 betreffende sommige door een religieuze ritus voorgeschreven slachtingen
- Koninklijk besluit van 22 december 2005 tot vaststelling van aanvullende maatregelen voor de organisatie van de officiële controles voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong
- Koninklijk besluit van 16 januari 2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en voorafgaande registraties afgeleverd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- Ministerieel besluit van 8 augustus 2008 tot vaststelling van de bijzondere modaliteiten voor een melding met het oog op registratie of een aanvraag voor toelating en/of erkenning bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
- Ministerieel besluit van 22 april 2002 houdende tijdelijke maatregelen ter bestrijding van mond- en klauwzeer.

- Overeenkomst tussen de federale staat en de gewesten inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten van 28 oktober 2005.

Vlaamse, Waalse en Brusselse overheid

- Besluit van de Vlaamse Executieve van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (titel I van het VLAREM).
- Besluit van de Vlaamse regering van 15 december 2006 betreffende de ophaling en de verwerking van dierlijk afval
- Ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen. (Brussel Hoofdstedelijk Gewest)
- Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 28 november 2002 betreffende de verwijdering van dierlijk afval en betreffende de inrichtingen voor de verwerking van dierlijk afval.
- Besluit van de Waalse Regering van 21 oktober 1993 betreffende dierlijke afval
- Decreet van 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning (Waals Gewest)